

Hanna Holopainen vihr

Kirjallinen kysymys poliisin voimankäytön valvonnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Ylen MOT-ohjelman oikeudenkäyntiaineistoihin perustuva tuore selvitys poliisiväkivallasta nostaa esiin vakavia kysymyksiä poliisin voimankäytöstä, valvonnasta ja rikosvastuun toteutumisesta. Poliisiväkivalta heikentää kansalaisten luottamusta viranomaisiin ja haastaa oikeusvaltioperiaatetta. Poliisilla tulee olla nollatoleranssi väärinkäytöksiin.

MOT:n selvityksen mukaan poliisi on tuomittu virantoimituksen aikana tapahtuneesta pahoinpitelystä tai vammantuottamuksesta vähintään 19 kertaa vajaan kymmenen vuoden aikana. Kuudessa tapauksessa poliisi kohdisti väkivaltaa alaikäisiin lapsiin, mikä on erityisen vakavaa. Vaikka rikostuomioon edenneet tapaukset eivät lukumääräisesti ole poliisin tehtävien kokonaismäärään verrattuna suuret, niin jokaista tapausta voi pitää oikeusvaltion stressitestinä.

Oikeuden käsittelyyn asti päätyneissä tapauksissa poliisin väkivallasta on ollut todisteita, ja teko on esimerkiksi tallentunut videolle. Aina näin ei kuitenkaan ole. Tämä voi viitata mahdolliseen piilorikollisuuteen, jossa osa poliisin voimankäyttöön liittyvistä rikoksista ei koskaan päädy tutkintaan.

Osassa tapauksista valvontakameratallenne on osoittautunut olevan ristiriidassa syytetyn poliisin kertomuksen kanssa. Paikalla olleet muut poliisit ovat todistajina kertoneet, etteivät ole nähneet väärinkäytöksiä, vaikka myöhemmin videotallenne on osoittanut väkivaltaa tapahtuneen. Tämä herättää kysymyksiä poliisiorganisaation sisäisestä kulttuurista sekä poliisien keskinäisestä valvonnasta.

Poliisin toiminnan legitimitetti perustuu kansalaisten luottamukseen. Poliisi on merkittävä julkisen vallan käyttäjä, jolla on jo viran puolesta velvollisuus edistää kansalaisten turvallisuutta. Kansalaisten on voitava luottaa poliisiin. Siksi on tärkeää varmistaa, että poliisin voimankäyttöä koskevat epäilyt tutkitaan riippumattomasti ja että mahdolliset väärinkäytökset tulevat asianmukaisesti selvitettyiksi.

Suomen poliisin voimankäyttöä koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu, mutta valvonnan rakenteissa on vielä kehitettävää. Ennen kaikkea tarvitaan lisää läpinäkyvyyttä ja vahvaa sitoutumista jatkuvaan kehittämiseen.

On tärkeää vahvistaa valvonnan uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä. Keskeistä on, kuinka epäiltyjä ylilyöntejä tutkitaan ja kuka niitä valvoo. Tällä hetkellä tutkinnat koetaan usein ulkopuolisen

Kirjallinen kysymys KK 81/2026 vp

silmin liian poliisilähtöisiksi. Useissa maissa on päädytty riippumattomien tutkintaelinten perustamiseen. Tätä tulisi Suomessakin harkita.

MOT-dokumentin perusteella on syntynyt vaikutelma, että Suomessa ei systemaattisesti hyödynnetä oikeisprosesseista syntyvää tietoa poliisitoiminnan kehittämisessä. Riippumattoman ja läpinäkyvän valvonnan lisäksi poliisin tulee kiinnittää huomiota alalle soveltuvuuteen, koulutukseen, työjärjestelyihin, työnohjaukseen ja toimintakulttuuriin liittyviin seikkoihin.

On tärkeää, että poliisin voimankäytön sääntelyä, käytäntöjä ja valvontaa kehitetään siten, että perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen ja kansalaisten luottamus varmistetaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä varmistaakseen poliisin voimankäytön riippumattoman, uskottavan ja läpinäkyvän valvonnan?

Helsingissä 12.3.2026

Hanna Holopainen vihr